

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานต่อความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

The effects of learning activities by storytelling to creativity and emotional intelligence of early childhoods

อัญธิกา สอนไชยา

Anthika Sonchaiya

ละดา ดอนหงษา

Lada Donhongsa

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

Faculty of Education, Pitchayabundit College

E-mail: anthi.kaka8899@gmail.com

Received: 15 April 2024; Revised: 21 December 2024; Accepted: 23 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลัง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเชียงตุงดัดเชื่อม ตำบลโนนทอง อำเภอนาบุญ จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน จำนวน 20 แผน 2) นิทาน จำนวน 20 เรื่อง 3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ (TCT – DP) ของ Jellen และ Urban 4) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 3-5 ปี (ฉบับย่อ) ของ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็น 4 ตัวเลือก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ค่าที่แบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทาน โดยรวมและจำแนกแต่ละด้าน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน โดยรวม และจำแนกแต่ละด้าน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน, ความคิดสร้างสรรค์, ความฉลาดทางอารมณ์

Abstract

The objectives of this research article were to 1) compare the creativity of early childhood in kindergarten 3 before and after learning activities by Storytelling 2) compare the emotional Intelligence of early childhood in kindergarten 3 before and after Learning activities by Storytelling. The sample was 22 children from Kindergarten 3, Ban Chiang Di Kut Suem School, Non Thong Subdistrict, Na Yung District, Udon Thani Province, in the first semester of the academic Year 2023. The research instruments were: 1) 20 experience plans by Storytelling 2) 20 Storytelling 3) the creativity tests (TCT – DP) of Jellen and Urban 3) the emotional Intelligence tests for children aged 3 – 5 years (short version) of the Department of Mental Health It has 4 options. The statistics for data analysis comprised; percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of this research found that: 1) The creativity of early childhood in kindergarten 3 after learning activities by Storytelling all aspects and classified was significantly higher than before at the .05 levels. 2) The emotional Intelligence of early childhood in kindergarten 3 after learning activities by Storytelling all aspects and classified was significantly higher than before at the .05 levels.

Keywords: Effects of learning activities by storytelling, creativity, emotional intelligence

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา โดยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว และมีความฉลาดทางอารมณ์ ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560) ในช่วงการศึกษาปฐมวัยเด็กจำเป็นต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากเด็กแรกเกิด - 6 ปี จะมีช่วงของความสนใจ ช่างสงสัย ตื่นเต้นกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จากการให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตัวเอง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรง เพราะเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ดังนั้น พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครูผู้สอนควรที่จะจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้มีความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และความคิดริเริ่มเพื่อสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ (เยาวพา เดชะคุปต์, 2559)

นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ หรือ EQ (Emotional Quotient) เป็นพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัยที่ไม่ควรมองข้ามในขณะที่การจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมอง และระดับสติปัญญามากกว่าพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมและสังคมนิสัย ทั้งนี้เป็นเพราะการ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาจำเป็นต้องให้เด็กเป็นคนเก่ง ฉลาด และรอบรู้ เพื่อให้สามารถเอาตัวรอดได้ในสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันสูง ส่งผลให้มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ คือ ไม่มีน้ำใจ ไม่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ถูกต้องควรส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้สมดุล เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

จากการศึกษาผลการประเมินระดับสถานศึกษาหรือ Self-Assessment Report : SAR สรุปผลจากการประเมินพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่มีคุณภาพระดับ 3 ขึ้นไป คือ ระดับดีเยี่ยม ปรากฏว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 2 มีพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสังคม อยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 100 ด้านอารมณ์-จิตใจ อยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 85 ส่วนด้านสติปัญญา อยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 75 เด็กปฐมวัยระดับชั้นปีที่ 3 มีพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสังคม อยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 100 ด้านอารมณ์-จิตใจ อยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 80 ส่วนด้านสติปัญญาอยู่ในระดับ 3 ร้อยละ 70 (โรงเรียนบ้านเชียงตึกดงเชือก, 2565) จะเห็นว่าผลการประเมินด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์-จิตใจ มีแนวโน้มลดลงกว่าด้านอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเจนทั้ง 2 ระดับชั้น ซึ่งด้านสติปัญญานั้นในระดับปฐมวัยเป็นการแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ออกมาในรูปความคิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คิดริเริ่มนั่นเอง จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องคิดหาแนวทางแก้ไขเพื่อเป็นการปูพื้นฐานด้านสติปัญญาตั้งแต่วัยแรกของการศึกษาเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเรียนระดับสูงต่อไป ส่วนด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการแสดงออกทางด้านการรับรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมอารมณ์ตนเอง ถ้าไม่รีบดำเนินการแก้ไขอาจส่งผลต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กในอนาคตได้

จากข้อมูลดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาทางด้านอารมณ์ จิตใจ และด้านสติปัญญา โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ให้ดีขึ้นเทียบเท่ากับด้านอื่นๆ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางต่าง ๆ เห็นว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานมาบูรณาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์น่าจะเป็นการเหมาะสมเพราะนิทานเป็นตำราของเด็กปฐมวัย เป็นสื่อที่ใช้สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กทั้งทางด้านสังคม อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม ช่วยให้ผู้รับรู้ เข้าใจทำให้เด็กซึมซับและรับรู้ได้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2547) นิทานเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กให้สูงขึ้น นอกจากนี้นิทานยังจะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการฟัง การพูด ให้ความรู้ให้ความสนุกสนานและเกิดการจินตนาการสำหรับเด็ก ทั้งยังช่วยฝึกสมาธิ ทำให้เด็กรู้จักสำรวจใจจดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง ซึ่งเป็นรากฐานของการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านหนังสือ (ณทัย ทิวไผ่งาม, 2557) นิทานสำหรับเด็กเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่เข้าถึงตั้งแต่เด็กก่อนวัยเรียน โดยส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้อ่านให้เด็กฟังและให้เด็กดูภาพประกอบ จึงมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ ในแง่ของการส่งผ่านความคิด และมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

จากหลักการ แนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและจัดกิจกรรมการเล่านิทานว่าจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยได้นำผลการศึกษารั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองเบื้องต้น (Pre- Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design) กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนบ้านเชียงดึกด้อม ตำบลโนนทอง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 20 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง มีความเหมาะสมในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.51 2) นิทาน 5 ประเภท ได้แก่ นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเทพปกรณัม นิทานสัตว์ และนิทานตลก ขบขัน ประกอบด้วย นิทานจำนวน 20 เรื่อง 3) แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ The Test for Creative Thinking Drawing Production (TCT-DP) สร้างขึ้นโดย Jellen และ Urban (1989) ปรับปรุงโดย จขรพงษ์ ร่วมแก้ว (2560) เป็นแบบอัตนัย วาดต่อเติมภาพ 6 แห่ง มีช่องให้คะแนนอยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสให้คะแนน คะแนนรวมของแบบทดสอบ TCT- DP คือ 72 คะแนน 4) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เด็กอายุ 3-5 ปี (ฉบับย่อ) สร้างขึ้นโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ดี เก่ง สุข เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็น 4 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทานไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม 3) ขั้นสรุป ผู้วิจัยได้จัดประสบการณ์ การเรียนรู้โดยใช้นิทานในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จัดกิจกรรมทุกวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ ยกเว้นสัปดาห์ที่ 7 จัดกิจกรรม 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง โดยก่อนจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน เด็กทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 72 ข้อ และผู้วิจัยประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก จำนวน 15 ข้อ เมื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครบทั้ง 20 แผน เด็กทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ฉบับเดิม จำนวน 72 ข้อ และผู้วิจัยประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็ก ฉบับเดิม จำนวน 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คือเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน และเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน นำเสนอตามตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์โดยรวม ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	22	72	33.50	8.54	41.59*	0.00
หลังเรียน	22	72	57.00	6.59		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์โดยรวมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 33.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 8.54 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 57.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 6.59 และค่า t เท่ากับ 41.59 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ด้านความคิดริเริ่มของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 5.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.95 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.18 และค่า t เท่ากับ 12.70 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ด้านความคิดคล่องแคล่วของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.63 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 5.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.39 และค่า t เท่ากับ 23.42 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ด้านความคิดยืดหยุ่นของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 11.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.88 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 19.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.47 และค่า t เท่ากับ 28.73 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ด้านความคิดละเอียดลออของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 13.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.51 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.03 และค่า t เท่ากับ 44.65 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 25.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.97 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 55.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.01 และค่า t เท่ากับ 66.96 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ด้านดีของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.69 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.53 และค่า t เท่ากับ 48.07 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ด้านเก่งของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.59 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 18.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.80 และค่า t เท่ากับ 50.81 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ด้านสุขของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.91 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.23 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 19.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.23 และค่า t เท่ากับ 65.18 แสดงว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ฝึกฝน และการปฏิบัติที่ถูกต้องและถ้าส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้เท่าใด ก็ยิ่งจะเป็นผลดีมากเท่านั้น เพราะช่วงวัยเด็ก 6 ขวบแรกของชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง ศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ อิริคสัน (Erikson) ที่กล่าวว่าเด็กปฐมวัยเป็นระยะที่มีความคิดสร้างสรรค์ ถ้าหากให้มีส่วนร่วมในการคิดและทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเสรีจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (อารี รังสินันท์, 2556) ดังนั้นหากช่วงวัยนี้ได้รับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม บรรยากาศที่ถูกต้องเหมาะสม ยั่วยุท้าทาย และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และถึงขีดสุดของศักยภาพ จะเป็นพื้นฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยต่อมา ความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นไปตามธรรมชาติได้ โดยครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้นด้วย การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ แบบเสรีโดยใช้การเล่นและกิจกรรม เฟรโดเบล (Froebel) การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย คือ การเล่นนิทาน เพราะนิทานเป็นเรื่องราวที่ทุกคนชอบฟัง ไม่ว่าเด็ก หรือผู้ใหญ่ เพราะให้ความสนุกสนาน และเนื้อหาสาระของนิทานยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา ความคิด จินตนาการ สอดคล้องกับแนวคิดของ พรทิพย์ วินโกมินทร์ (2558) กล่าวว่า ครูสามารถใช้นิทานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้

เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ผ่านการเล่นของเด็กวัย 5 ปี ด้วยการเล่านิทานง่ายๆ จากจินตนาการของครู ให้เด็กสามารถซึมซับสิ่งต่าง ๆ ในนิทานนั้นได้ จำเป็นต้องเล่าซ้ำ ๆ เพื่อที่จะให้เด็กสามารถเรียนรู้ จดจำ และคิดจินตนาการต่อเนื่องได้ดี เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งความเพื่องาม สามารถจินตนาการมากมาย ฉะนั้นเด็กวัยนี้จึงเป็นวัยที่เหมาะสมที่จะเสริมสร้างหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์

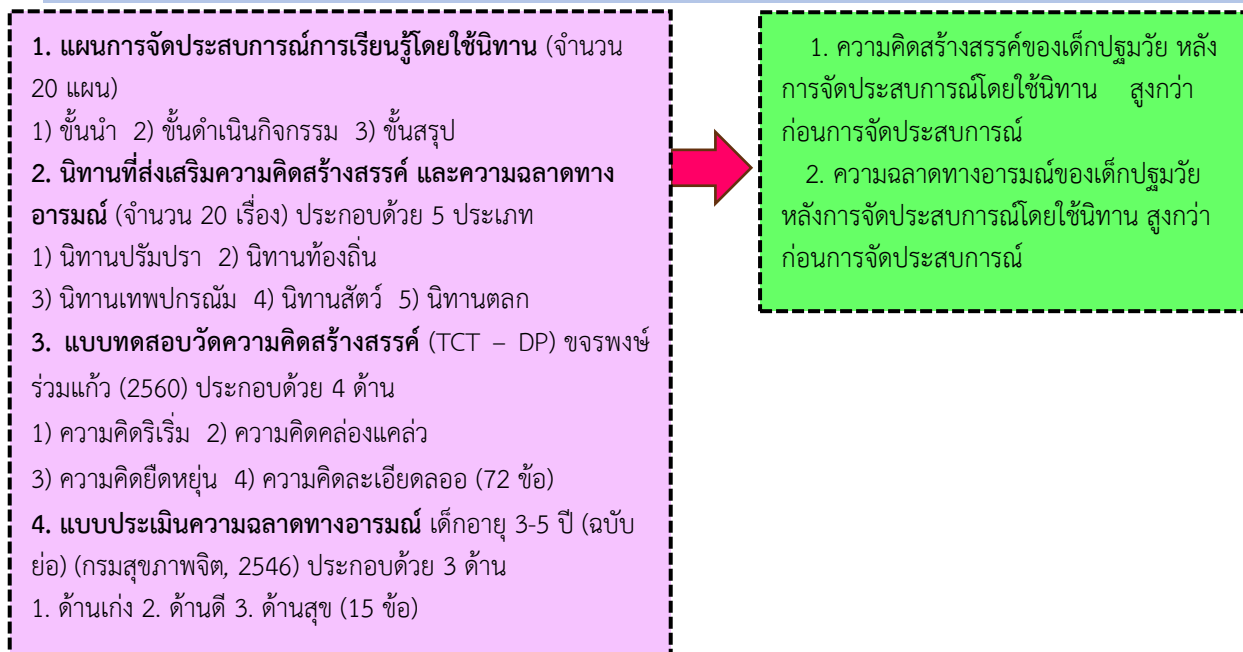
สอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจต ด้านประดิษฐ์ (2556) กล่าวว่า นิทานเป็นสิ่งที่กระตุ้นและพัฒนาให้เด็กได้คิดแบบจินตนาการอันนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรณธ์ ศุภสุข (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย โดยการเล่านิทานประกอบคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างควบคุมการเสริมแรงทางสังคมของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยใช้นิทาน 3 รูปแบบ พบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานที่แตกต่างกันมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เด็กปฐมวัยเพศหญิงและเพศชายมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานกับเพศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัต สุกฤติ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ คิดริเริ่ม จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 67.86 ความคิดคล่องแคล่ว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 ความคิดยืดหยุ่น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 และความคิดละเอียดลออจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 92.86 มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาคือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่น ตามลำดับ

2. ความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้นิทานสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ การจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทาน เด็กได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยผูกเป็นเรื่อง เด็กได้ฟังและรับรู้ความเกี่ยวเนื่องของตัวละคร ฉากต่าง ๆ ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ จดจำและจินตนาการ เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการด้านอารมณ์ แบบอย่างของตัวละครในนิทานที่ดี เป็นแบบ ที่เด็กชื่นชอบ เอาเป็นแบบอย่าง ทั้งในด้านความดี ความเก่ง และมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งผลต่ออารมณ์ของเด็ก ซึ่งเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เหมาะสมต่อการวางรากฐานการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เป็นวัยที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทางสมอง ด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เลียนแบบ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็ก อันจะเป็นรูปแบบพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี ให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสมตั้งแต่ยังเด็ก จนกระทั่งเติบโตใหญ่ สอดคล้องกับแนวคิดของวีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2558) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นั้นต้องส่งเสริมตั้งแต่เด็กยังเล็กและทำอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับแนวคิดของ คมเพชร ฉัตรสุกกุล (2557) ที่กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง สามารถควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อกับผู้อื่น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีวิธีการส่งเสริมได้หลายวิธีในเด็กเล็ก ๆ ควรใช้วิธีการที่ตอบสนองต่อธรรมชาติตามวัยของเด็ก คือความอยากรู้อยากเห็น เพราะเด็กในวัยนี้กำลังเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง และยังสอดคล้องกับ บรุนเนอร์ (Bruner, 1966) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้เกิดการค้นพบ เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้สำรวจสิ่งแวดล้อม และทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบ นอกจากนี้ ริ

เบคกา (Rebecca 1998) ได้กล่าวถึงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยการใช้กิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกทางการรับรู้อารมณ์ของตนเอง เช่น การเต้นรำ การใช้เพลง ดนตรี การฟังนิทาน และการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การใช้กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหวช่วยให้เด็กได้แสดงความรู้สึกตามจินตนาการของตนเองอย่างอิสระเสรี ทำให้มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส และเกิดความสนุกสนาน ซึ่งสอดคล้องกับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้กิจกรรมเล่านิทานที่ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลินเห็นตัวแบบจากตัวละครในนิทาน ทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้มาสู่การปฏิบัติตนสอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า ที่ใช้นิทานพัฒนาคุณธรรมให้เด็กมีความอดทน รู้จักรอคอยและพยายามปฏิบัติกิจกรรมให้สำเร็จด้วยตนเองของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาความรู้สึคนึกคิด หาเหตุผลอธิบายสิ่งที่เป็นคำตอบ โดยใช้หลักการเรียนรู้อย่างมีความสุข หลักการสังเกตตัวแบบ หลักการปรับโน้ตชน หลักการปฏิสัมพันธ์ และหลักการประเมินค่า เกิดองค์ความรู้จากการจัดกิจกรรมและสื่อที่ครูออกแบบมา สามารถพัฒนาตนอย่างมีคุณภาพ ลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้แสดงออกอย่างอิสระผ่อนคลาย พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ คือ 1) ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน คือ (1) ชื่นนำ (2) ชื่นดำเนินกิจกรรม (3) ชื่นสรุป เมื่อนำมาเขียนเป็นแผน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะได้เอกสารทางวิชาการที่มีประโยชน์ในการใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย 2) ได้นิทานที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ รวมทั้งสื่อประกอบการเล่านิทานที่น่าสนใจ 3) ได้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) สร้างขึ้นโดย Jellen และ Urban (1989) ปรับปรุงโดย ขจรพงษ์ ร่วมแก้ว (2560) เป็นแบบทดสอบใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ และความคิดคล่องแคล่ว แบบทดสอบนี้สามารถใช้ได้กับเด็กถึงผู้ใหญ่ ไม่มีข้อจำกัดด้านเพศและวัฒนธรรม มีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้วัดความคิดสร้างสรรค์กับเด็กในระดับชั้นอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4. ได้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กวัยก่อนเรียน (เด็ก 3-5 ปี) (ฉบับย่อ) สำหรับครู/ผู้ดูแล ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออก ลักษณะต่าง ๆ มีทั้งหมด 15 ข้อ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน คือ ด้านดี (ข้อ 1-5) ด้านเก่ง (ข้อ 6-10) ด้านสุข (ข้อ 11-15) แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยใช้วิธีการสอนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน เพื่อนำไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพสามารถนำรูปแบบการสอนไปประยุกต์ใช้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ

2) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้เข้าร่วมรับการอบรมสัมมนาการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เทคนิคการเล่านิทาน และการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1) ผลการวิจัย พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ดังนั้นครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องควรนำเทคนิคนี้ไปใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย โดยพิจารณาขั้นตอนวิธีดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่เหมาะสม

2) ผลการวิจัย พบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นิทาน ส่งผลให้เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะด้านสุข คือ มีความพอใจ อบอุ่นใจ และสนุกสนานร่าเริง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น เด็กที่อยู่ในวัยประถมศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กในระดับนั้นๆ ต่อไป และการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากว่านี้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนและน่าเชื่อถือ
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อการพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน และเด็กวัยอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานที่มีต่อการพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กในแต่ละช่วงวัย
- 3) ควรมีการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยในสภาพบริบทที่ต่างกัน เพื่อให้เกิดความหลากหลายในด้านข้อมูล และการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4) ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
- 5) ควรมีการศึกษาความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้วิธีอื่นนอกเหนือจากการใช้กิจกรรมนิทาน เช่น การใช้กิจกรรมศิลปะ การใช้นวัตกรรมมัลติมีเดีย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560) ความคิดสร้างสรรค์: หลักการ ทฤษฎี การเรียนรู้ การสอน การวัดผล ประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). การเล่นิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2), 10-19.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2557). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณทัย ทิวไผ่งาม. (2557). นิทานเครื่องมือหลักเพื่อพัฒนาไอคิว อีคิว. เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2566 จาก http://www.dmh.go.th/sty_lib/news/view.asp?id=6147.
- พรทิพย์ วินโกมินทร์. (2558). นิทานละครและหุ่นสำหรับเด็ก. ปทุมธานี: สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- พัชรมณต์ ศุภสุข. (2561). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัยโดยการเล่นิทานประกอบคำถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้างควบคุมการเสริมแรงทางสังคม. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพียงจิต ดำนประดิษฐ์ (2556). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โปรแกรมการศึกษาปฐมวัย. นครปฐม: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- โรงเรียนบ้านเชียงดีกุดเซียม. (2565). ระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนโรงเรียนบ้านเชียงดีกุดเซียม พ.ศ. 2565. อุดรธานี: โรงเรียนบ้านเชียงดีกุดเซียม.

- วรเกียรติ ทองไทย. (2562). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือภาพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2558) เชาร์อาร์มณ (E.Q.) ดัชนีวัดความสุขแลความสำเร็จของชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อส่งเสริมพัฒนาทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. 16(1), 76-94.
- สุพัต สุกุลดี. (2561). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับอนุบาล 1 โดยผ่านการเล่านิทาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). คู่มือหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับ เด็ก (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อารี รังสินนท์. (2556). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: เจริญรัตน์การพิมพ์.
- Bruner, Jerome S. (1966). Studies in Cognitive Growth : A Collaboration at the Center for Cognitive Studies. New York : John Wiley & Sons.
- Rebecca , N. (1998). The Comfort Corner : Fostering Resiliency and Emotional Intelligence . In Childhood Education. 74(4), 200-204.